

Інна Сизоненко

студентка 5 курсу юридичного факультету
Сумського національного аграрного університету

Кримінальна процесуальна проблематика в період воєнного стану

Кримінальний процес є одним із видів галузевої діяльності. Проте саме поняття кримінального процесу містить кілька значень. Це вид діяльності, пов'язаний із процесом доказування, і сама галузь права, і галузь правової науки, і предмет, що вивчається майбутніми юристами. Але спільного в кожному з визначень є те, що це вид діяльності, пов'язаний з подією злочину. Поняття злочину і покарання весь час змінюється, тому і процесуальна діяльність зазнає постійних змін, що робить дослідження такої діяльності актуальною.

Значних змін процесуальні галузі зазнають у особливі періоди. Таким періодом на сьогодні є період воєнного стану. Починаючи з 2022 року, у КПК України у зв'язку з цим були внесені численні зміни, що обумовлює актуальність проблем, пов'язаних з процесуальною діяльністю. У зв'язку з цим відбулися зміни і в практиці, і в науці кримінального процесу, і в предметах вивчення.

Так, 01.05.2022 року набрав чинності Закон України №2201-IX «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану», яким кримінальний процес був частково підлаштований під потреби воєнного стану. Надалі КПК України неодноразово оновлювався іншими законами України (№2111-IX від 03.03.2022 р., №2137-IX від 15.03.2022 р., №2201-IX від 14.04.2022 р. та №2462-IX від 27.07.2022 р.) [3, 1-5]. Відштовхуючись від цих законів виділимо декілька суттєвих змін:

1. Скасування запобіжного заходу у випадку служби підозрюваного в ЗСУ (п.1 ст.616 КПК України).
2. Скасування запобіжного заходу для обміну військовополоненими (ч.1 ст.201 КПК України).
3. Зупинення судового провадження (п.1 ст.332 КПК України).
4. Проведення планових перевірок експертів в період воєнного стану (Наказ Міністерства юстиції України 14.03.2022 № 1138/5).

Ці зміни можливо і полегшили процес як для громадян так і для державних органів але є і проблеми які виникли після внесення цих змін. Так, щодо скасування запобіжного заходу у випадку служби підозрюваного в ЗСУ. Служба в лавах ЗСУ допомагає спротиву на полі бою але для того щоб звільнитися з під варті , підозрюваний має звернутись до прокурора з клопотанням про скасування запобіжного заходу у зв'язку з проходженням військової служби. Тим самим прокурор має подати клопотання яке має містити висновок про придатність особи до несення військової служби. В таких ситуаціях прокурори можуть не виходити з цим клопотанням до суду

бо просто не мають такого висновку або ж перекладають цю справу на захисника підозрюваного [1, 144].

Вирішення цього питання може полегшити встановлення строків подання клопотання саме прокурором, не подання цього клопотання може бути оскаржене в суді, саме поданням скарги захисником про бездіяльність прокурора (ст. 313 КПК України), а висновок мають подати до прокурора саме ТЦК. Територіальний центр комплектування містить відомості про особу, а саме якщо особа є злочинцем чи правопорушником, то це в обов'язковому порядку має подаватися прокурору [1, 138] [1, 229-230].

Присутня проблема і в скасуванні запобіжного заходу для обміну військовополоненими. Для того щоб відбувся обмін потрібно щоб були наявні матеріали які підтверджують прийняття цього рішення та письмова згода військовополоненого це прописано у (ч. 2 ст. 201–1 КПК України) [1, 84-85].

Є питання про захисника, він в цьому наче б то простому процесі відсутній, але захисник, особливо у випадку обміну, має бути присутній і це забезпечено законом України (ст. 52 КПК України), тому що воєнні злочини є особливо тяжкими, а також військовополонений в більшості випадків не володіє мовою судочинства [1, 27].

Не оминула увагу й проблема щодо проведення експертиз та планових перевірок експертів в період воєнного стану. Скасування перевірок щодо експертів тягне за собою тяжкі наслідки.

Прийняті зміни можливо і спрощують діяльність експертів. Але через те що перевірка не здійснюється належним чином, більшість висновків, які видають ці ж експерти, можна ставити під сумніви, так як відсутність контролю на державному рівні загрожує неточним результатам, помилками та фальсифікацією [2, 1-5].

Тож враховуючи вище описане можемо зробити висновок, що зміни які були внесені, не допрацьовані до кінця. Держава цими змінами знімає з себе частину обов'язків і вони покладаються на фізичних осіб, що не гарантує достовірність та вчасність подання інформації до певних структур.

Література

1. Кримінально процесуальний Кодекс України, офіц. текст. Київ: ВВР, 2024, С. 27, 84-85, 138, 144, 229-230
2. Про деякі питання забезпечення судово-експертної діяльності в умовах воєнного стану: наказ Міністерства юстиції України від 14.03.2022 № 1138/5. Офіційний вісник України. 2022. №1138/5, С.1-5
3. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану: Закон України від 14.02.2022 р. №2201-ІХ. 2022. 01 травня, С.1-5

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**